

великими компаніями, а також створення абсолютно нової інфраструктури, яка спеціально буде створена для підтримки бізнесу.

Література.

1. Малій О. Г. Кредитоспроможність позичальника: особливості аграрної сфери / О.Г.Малій // Економіка АПК. – 2004. – №5. – С. 89-98.

2. Малій О.Г. Методичний підхід щодо визначення ефективності банківського кредитування/ О.Г. Малій // Економіка і управління. Науково – практичний журнал. – 2006. – № 5. – С. 102-106.

3. Малій О.Г. Оцінка фінансового забезпечення агроформувань/ О.Г.Малій // Вісник харківського національного технічного університету сільського господарства: Економічні науки. – Харків: ХНТУСГ, 2015. – Вип. 161. – С. 227-232.

4. Малій О.Г. Фінансово-кредитні відносини в АПК: [монографія] / О.Г. Малій. – Харків: ХНТУСГ, 2008. – 210 с.

5. Микитюк О.І. "Фінансове забезпечення розвитку малих підприємств" // Фінанси України. – 1999р. – №6. – С. 55-61.

6. Поддєрьогін М.Д. Фінанси підприємств. Підручник / А.М. Поддєрьогін, М.Д. Білик, Л.Д. Буряк та ін. К.: КНЕУ, 2008. – С. 224-293.

МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ОЦІНКИ РІВНЯ СТАЛОСТІ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

ВАРЧЕНКО О.О., СТУДЕНТКА*,

БІЛОЦЕРКІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО АГРАРНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Сталий економічний розвиток аграрної галузі визначається як її здатність забезпечувати власне зростання в умовах дотримання оптимальних пропорцій свого внутрішнього розвитку і збалансованості з розвитком перелічених вище систем, які взаємодіють з нею [1].

Рівень та ступінь сталості економічного розвитку прийнято оцінювати за допомогою системи показників (індикаторів). Складність вибору індикаторів пояснюється фахівцями різноманіттям первинної

* *Науковий керівник –Ш.В. Шубравська, д.е.н., професор*

інформації про навколишнє середовище і неможливістю порівняння даних для прийняття управлінських рішень [2, 3, 4].

Безперечно, процес створення умов для сталого економічного розвитку передбачає формування системи показників, які, з одного боку, деталізують фактори впливу на кінцевий результат і в такий спосіб визначатимуть доцільні напрями регулюючого впливу, а з іншого – дозволятимуть оцінити ефективність заходів, здійснених з цією метою. Такі показники являють собою індикатори сталості розвитку економічної системи. У своїй сукупності вони утворюють соціально-економічну модель, сфера реалізації якої не повинна виходити за межі області екологічної сталості. Так, швейцарський метод оцінки циклу сільськогосподарського життя (метод SALCA) розроблений як метод екологічного управління сталим розвитком. Така оцінка ґрунтується на визначенні екологічних показників у певний період життєвого циклу аграрного підприємства.

Метод оцінки рівня сталості INDIGO передбачає ідентифікацію основних параметрів і особливостей сільськогосподарського виробництва та аналіз впливу людини на його функціонування. З цією метою проводиться оцінка доступних для експлуатації земельних ресурсів та їх головних характеристик (структура, мікроклімат, територіально-географічне розміщення ділянок, спосіб обробітку ґрунту, внесення добрив та хімікатів, якість та родючість ґрунту).

Таким чином, сталий розвиток є керованим завдяки можливості створення системи оціночних показників кількісного характеру, що дозволяють порівняти їх з деяким базовим рівнем. Враховуючи це, був створений французький метод оцінки сталості – IDEA. Він передбачає оцінку сталості за допомогою сукупності показників, об'єднаних в окремі групи за категоріальною ознакою. Насамперед забезпечення сталого розвитку стосується охорони навколишнього середовища та створення можливостей користування благами природи для майбутніх поколінь людства. Досягнення такої мети, в першу чергу, ґрунтується на раціональних та економічних методах користування водою, ґрунтом, на захисті біорізноманіття. З іншого боку, сталий розвиток ґрунтується на дотриманні соціальних принципів, які свідчать про рівень розвитку відносин у суспільстві.

Не менш важливою складовою системи забезпечення сталого розвитку є економічний аспект. Сукупність показників, що включає три зазначені сторони розвитку, складається з 41 індикатора сталості господарської діяльності підприємств та розподілена на підсистеми, кожна з яких має власний категоріальний напрямок. Загалом кожній з

підсистем індикаторів сталості притаманні цілісність, структурованість, інтегрованість та спрямованість на досягнення цілей сталого розвитку. Перша система індикаторів сформована за ознакою агроекологічної сталості. Друга – пов'язана з цілями соціально-територіальної сталості. Третя система показників характеризує економічний аспект забезпечення сталого розвитку. Кожен показник підсистем забезпечення сталого сільськогосподарського розвитку за методом IDEA має власне конкретне значення, що варіює від 0 до 100 балів. Властивість адитивності дозволяє підсумувати отримані підсумкові бали трьох загальних складових, що оцінюються, та визначити межу сталості (табл.1).

Таблиця 1

**Система індикаторів сталості сільського господарства
згідно з моделлю IDEA**

Напрямок забезпечення сталості	Сукупність індикаторів сталості
Агроекологічний	1) Показники різноманітності сортів культурних рослин та різновидів тварин 2) Індикатори територіально-просторового розміщення та розмір земельних ділянок, оцінка дотримання системи сівозмін, підтримки та захисту природного багатства 3) Показники, що характеризують види сільськогосподарських робіт та вплив, який вони справляють на навколишнє середовище, ступінь внесення добрив та хімікатів, рівень захисту природних ресурсів
Соціально-територіальний	1) Індикатори соціальних аспектів забезпечення виробництва продукції, що ґрунтуються на підтримці просторово-територіальної бази виробництва 2) Показники забезпечення зайнятості, завантаженості робочих місць, плинності кадрів 3) Показники етики та людського розвитку, індикатори якості життя, освіченості людей
Соціально-економічний	1) Показники, що характеризують ступінь забезпечення господарської діяльності фінансовими ресурсами 2) Індикатори автономності щодо зовнішніх джерел залучення фінансових ресурсів 3) Показники наявності та ефективності використання капіталу підприємства 4) Показники економічної ефективності виробництва продукції, рентабельності

Узагальнено автором за [5].

Найменше значення суми балів індикаторів характеризує мінімальну межу сталості, а найбільше – максимально можливий її рівень.

Отже, сталий розвиток відображений взаємодією економічних, соціальних та екологічних факторів, тісно пов'язаних один з одним, та одночасно враховує фактор часу, що підкреслює довгострокову перспективу існування такого взаємозв'язку. Саме такий принцип покладений в основу методик оцінювання сталості сільського господарства. Числова оцінка параметрів сталості дає можливість за допомогою отриманої інформаційної бази проаналізувати загальну сталість розвитку сільського господарства.

Література.

1.Шубравська О. В. Чинники та індикатори сталого розвитку агросфери / О. В. Шубравська // Економіка АПК. – 2005. – № 12. – С. 15–20.

2.Иванов В. А. Методологические основы устойчивого развития аграрного сектора / В. А. Иванов, А.С. Пономарева // Экономические и социальные перемены: факты, тенденции, прогноз. – 2011. – Вып. (16) – С. 109–121.

3.Мікула Н. А. Факторні впливи на сталий розвиток сільських територій прикордонних регіонів / Н. А. Мікула, С. І. Шахраюк-Онофрей // Науковий вісник Буковинського державного фінансово-економічного університету. Економічні науки. – 2013. – Вип. 1. – С. 37–246.

4.Попова О. Л. Сталый розвиток агросфери України: політика і механізми / О. Л. Попова // НАН України; Ін-т екон. та прогноз. НАН України. – К., 2009. – 352 с.

5.La méthode IDEA: indicateurs de durabilité des exploitations agricoles [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.idea.portea&source=bl&ots=KZzT0887KU&sig=EWNaiczcy8ldRmgAu5OitpGJU0k&hl=ru&sa=X&ved=0ahUKEwiA9YXP77fLahXHQZoKHwXUAsYQ6AEIPjAE#v=onepage&qww.idea.portea>.